

Βρήκα εντυπωσιακή την γλυπτική βιντεοεγκατάσταση του Διονύση Καβαλλιεράτου [24-3-1979] με τίτλο "Όλοι οι δρόμοι οδηγούν στην κόλαση"[πολυουρεθάνη, αστάλι, φελιζόλ, γύψος] Πρόκειται για μία παρωδία του ρωμαϊκού προτύπου του αγάλματος του αυτοκράτορα Μεγάλου Κωνσταντίνου[27-2-272μ.Χ 22-5- 337μ.Χ] στο Κολοσσαίο της Ρώμης.. Το άγαλμα έχει υποστεί μία διυλισμένη από τον ίδιο τον καλλιτέχνη αποδόμηση .Το μαύρο χρώμα, η αντεστραμμένη κεφαλή, τα δαιμονικά νύχια και χέρια του αυτοκράτορα σίγουρα δημιουργούν μία μακάβρια και μυστηριακή ατμόσφαιρα .Ο καλλιτέχνης έχει την τάση να παρωδεί κάθε τι το υψηλό ή το επιβλητικό και στην συγκεκριμένη περίπτωση σύμβολα αυτοκρατοριών και εξουσιών που δεν επιδέχονται αμφισβήτησης. Ο Καβαλλιεράτος τολμά να έλθει σε ρήξη με την μερίδα των υπερσυντηρητικών καλλιτεχνών και τεχνοκριτικών που θεωρούν τα έργα της κλασικής και βυζαντινής τέχνης ως ανυπέβλητα πρότυπα μίμησης που θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με σεβασμό και δέος. Τολμά να αντισταθεί στις σειρήνες που αντιμετωπίζουν την τέχνη του παρελθόντος ως θέσφατο άνευ κριτικής. Θα μπορούσε κάποιος να δει πίσω από τον κατακερματισμό του αγάλματος του Ρωμαίου αυτοκράτορα την αρχή του τέλους της αμερικανικής αυτοκρατορίας .Το έργο θαρρώ πως είναι επίκαιρο. Οι επικρίσεις που δέχεται η Pax Americana για την εξωτερική της πολιτική είναι περισσότερες από ποτέ [Ευρώπη, Λατινική Αμερική, Αυστραλία, Μέση Ανατολή] . Από την άλλη μεριά όλοι οι δρόμοι δεν οδηγούν στην Ρώμη σύμφωνα με τον καλλιτέχνη, αλλά στην κόλαση ευφυολογώντας .Ολόκληρο το έργο διέπεται από την τάση του καλλιτέχνη ν' αποκαλύπτει την γελοία και κωμική πλευρά της εξουσίας αλλά και την υποχθονία της ,αποδεικνύοντας ότι τίποτε δεν μένει κρυφό από τον ήλιο για τα πρόσωπα εξουσίας που εμπλέκονται σε σκάνδαλα. Επισκεπτόμενος το ίδρυμα Deste το θέρος του 2007 το οποίο ευγενικώς μου παραχώρησε το portfolio της Γεωργίας Σαγρή[23-3-1979] προς μελέτη, μετά χαράς ανακάλυψα ότι εκείνη και ο Καβαλλιεράτος είχαν συνεργασθεί σε ένα κοινό project φωτογραφιών. Ο Καβαλλιεράτος παρίστανε ένα άγαλμα της κλασικής αρχαιότητας και η Σαγρή του έκανε πεολεχία. Σε άλλες δύο φωτογραφίες η Σαγρή έκανε πεολεχία στην προβοσκίδα ενός ελέφαντα, υπονοώντας ότι έχει συναντήσει την θεά Τύχη [το εν λόγω ζώο συμβολίζει την τύχη στην ζωή] και στο πόδι ενός τραπεζιού, ζητώντας στήριγμα και προστασία .Τα τελευταία χρόνια παρατηρώ ότι υπάρχει μια νέα γενιά καλλιτεχνών που δεν διστάζει να γίνει η ίδια το αντικείμενο της τέχνης που παρουσιάζει ή τουλάχιστον να το προσποιηθεί .Έτσι υπάρχει μετατόπιση από την άψυχη μορφή τέχνης σε αυτήν της έμψυχης .Από την μια πλευρά η Σαγρή δεν διστάζει να κάνει πεολεχία στον γυμνό Καβαλλιεράτο που αποπειράται να μείνει ακίνητος και σε στύση ποζάροντας στον φακό, δείχνοντας με αυτόν τον τρόπο τον έρωτα, τον σεβασμό της και την συνένωσή της με τις αξίες , τα ιδεώδη και τα ιδανικά του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού. Από την άλλη πλευρά δεν διστάζει να προκαλέσει τους ψευδοπουριτανικούς κύκλους της Ελλάδος που σοκάρονται με τέτοιου είδους σκηνές. και αμφισβητεί το κύρος αυτών των έργων τέχνης. Ο Καβαλλιεράτος τω όντι ακίνητος ως άγαλμα, προσπαθεί με τον τρόπο του να τονίσει ως γεγονός την αρχαία προγονοπληξία που διακατέχει τους σύγχρονους νεοέλληνες –ανάμεσά τους ομολογώ ότι είμαι και εγώ-και την προσκόλλησή τους σε αυτήν, ως ένα αποκούμπι στην άγονη νεοελληνική παραγωγή ,σκέψη ή και τέχνη ενίοτε δίχως εξαιρέσεις και κανόνες. Κατά την γνώμη μου Σαγρή και Καβαλλιεράτος συνδυάζουν το πρωτόγονο με το πρωτοποριακό που σπέρνει τον τρόμο στα πλήθη των αμήνητων στην τέχνη, αλλά και το υψηλό που δεν αυτοθαυμάζεται αλλά παρωδεί τον εαυτό του. Ενώ στον Καβαλλιεράτο η πρόκληση είναι εμφανής ,στην δικάναλη βιντεοεγκατάσταση του Χριστόδουλου Παναγιώτου[1978] "Guys go crazy "υπονοείται, αφού οι πρωταγωνιστές απουσιάζουν μεν από τις οθόνες, αλλά πρωταγωνιστούν διεγείροντας το αυτί των θεατών οι φωνές ηδονής τους από τα ηχεία. Οι 2 βιντεοεγκαταστάσεις προβάλλουν

το πριν και το μετά ενός σκηνικού [που θυμίζει τηλεπαιχνίδι της TV ως μια αναφορά στον πληρωμένο έρωτα από τον οποίο οι παίκτες έχουν κέρδη] και στο οποίο θα εκτυλιχθεί ένα σεξουαλικό ομοφυλοφιλικό όργιο. Οι προβολείς στο σκηνικό παραπέμπουν στις disco και στο club 54 [φυτώριο gay party και στέκι ομοφυλοφίλων της Νέας Υόρκης] στην δεκαετία του 70' δίνοντας μια εύθυμη νότα. Ο εύθυμος και ο παιγνιώδης χαρακτήρας που προσδίδουν οι άδειες από ανθρώπους σκηνές με την πολυχρωμία τους, έρχονται σε αντίθεση με τον ήχο του πόνου και των ηδονών των ανδρών την ώρα της συνεύρεσής των. Στην μια σκηνή όλα είναι τακτοποιημένα, καθαρά και οργανωμένα. Στην άλλη βιντεοεγκατάσταση παρατηρούμε στο σκηνικό τα σκουπίδια που άφησαν οι άνδρες του video μετά την ομαδική σεξουαλική συνεύρεσή τους.: προφυλακτικά[με τον τρόπο του ο καλλιτέχνης στέλνει το κοινωνικό του μήνυμα στους άνδρες όλων των ηλικιών για ασφαλές ομοφυλοφιλικό σεξ μέσω αυτού του τρόπου],μπανάνες και μπουκάλια [υποκατάστατα φαλλικών συμβόλων]ύδωρ από σιντριβάνια διάσπαρτο παντού [συμβολίζει την εκχέουσα ζωτικότητα των gay νεαρών αλλά και τον άκρατο συναισθηματισμό των ομοσεξουαλικών αγωριών]και ένα γήπεδο ποδοσφαίρου [συμβολίζει τον κυνισμό που χαρακτηρίζει πολλούς νέους της εποχής μας. για το sex ιδωμένο ως σπορ που όσο πιο πολύ σκοράρεις τόσο πιο σπουδαίος και περιζήτητος σε παρέες θεωρείσαι] Το έργο το διέπει ένα οικουμενικό πνεύμα, αφού ο υποδηλούμενος σεξουαλικός εθνοτικός συγκρητισμός διαφαίνεται από τις σημαίες των κρατών που εκπροσωπούν οι νεαροί ομοφυλόφιλοι[Γερμανία, Ιταλία, Αγγλία, Ε.Π.Α, Βραζιλία] Την βιντεοεγκατάσταση την συνοδεύει μια αναμνηστική φωτογραφία των συμμετεχόντων στο όργιο νεαρών, διαλύοντας ένα μέρος της περιέργειας των θεατών. Το σεξ έχει κατακτήσει μια απρόσωπη διαδικασία στις ημέρες μας. αυτοί όμως που το κάνουν έχουν πρόσωπο .Ακόμη δεν έχουμε φθάσει στο σημείο οι άνθρωποι να κάνουν εικονικό σεξ .Ο καλλιτέχνης αποφεύγει να λάβει άμεσα θέση για την σεξουαλική ελευθεριότητα των νέων σήμερα. Η αισθητική του Δημήτρη Φουτρή[1972] στο έργο του " Έχω τιθασεύσει τις σκιές που περιπλανώνται από κόσμο σε κόσμο για να σπείρουν τον θάνατο και την τρέλα "[2007] είναι ένας συνδυασμός heavy metal, art nouveau, βυζαντινής ζωγραφικής και εικονογραφήσεων επιστημονικής φαντασίας. Επιπλέον το έργο του το χαρακτηρίζει το τρεμώδες από το ζεύγος των πτερωτών δαιμόνων που θυμίζει την πύλη των Μυκηνών .Τα ψάρια γύρω από το δισκάριο κύκλο παραπέμπουν στο θαύμα του Χριστού, με τον πολλαπλασιασμό των 5 άρτων και των 2 ιχθύων που συμβολίζουν την επιβολή του πνεύματος στην ύλη και της νίκης του αγαθού και του καθαρού επί του κακού και των νόμων της φύσης. .Στον Φουτρή που έχει επιρροές από τον Lovecraft [20-8-1890,15-3-1937] το κακό είναι ορατό αλλά και αδύναμο συγχρόνως ,ενώ οι πλανήτες που εμφανίζονται στο έργο του προσδίδουν μια μελλοντολογική πινελιά στο έργο του. Από την άλλη πλευρά του έργου υπάρχει και η αγγλική μετάφραση του τίτλου. Ο Στέφανος Τσιβόπουλος [1973] στο έργο του που τιτλοφορείται: "Interview"[2007] πάντα λυρικός και ποιητικός, μας παρουσιάζει έναν βετεράνο του πολέμου στην πρώην Γιουγκοσλαβία να δίνει συνέντευξη σε έναν δημοσιογράφο και να διηγείται τις εμπειρίες του από αυτόν. Ο αντιπολεμικός και ηθικοδιδασκτικός χαρακτήρας του video είναι εμφανής. Ο πρωταγωνιστής σε αυτό το έργο δεν είναι ο ίδιος ο βετεράνος που ομιλεί σε αυθόρμητη γλώσσα δίχως λεκτικούς ενδοιασμούς, αλλά ο πόλεμος και οι συνέπειές του στους ανθρώπους που τον βίωσαν από κοντά .Ο καλλιτέχνης καθορίζει μόνον την θεματική, χωρίς να επεμβαίνει στο έργο που προχωράει ελεύθερο ,ειλικρινές και ανενδοίαστο στη εξωτερική του πυρήνα του, μέσω της έκφρασης των πολεμικών εμπειριών του πρωταγωνιστή και του στοχασμού του για αυτές. Το έργο τέχνης αυτονομείται με τον τρόπο αυτόν, δίχως να αποσχισθεί από την υποτυπώδη οριοθέτηση του καλλιτέχνη. "Η θα σκοτώσεις ή θα σκοτωθείς." λέει ο Σέρβος και συμπληρώνει : "Κανείς δεν μπορεί να εξηγήσει τον πόλεμο. Μόνον τον βιώνει." "Όταν μάλιστα τελείωσε ο πόλεμος χάρηκε, γιατί κανείς δεν θα πάθαινε κακό όπως ο ίδιος ,αφού τραυματίστηκε από πυρά ελεύθερου σκοπευτή κατά την διάρκεια του πολέμου. Το έργο του Τσιβόπουλου αποκτάει ιδιαίτερη αξία στην εποχή μας που χαρακτηρίζεται από μια αθεΐστικη

και κατά άλλους πανθηρσκευτική άποψη των πραγμάτων ,κατάρρευση ιδεολογιών, αξιών και δογμάτων και τάση αμφισβήτησης συστημάτων και θεσμών. Ο ίδιος είναι ήρωας κατά την γνώμη μου, αφού κατόρθωσε να ζήσει και να δώσει συνέντευξη, καταλήγοντας να δημιουργήσει ένα αθάνατο έργο τέχνης και αποτελεί ένα τρανό παράδειγμα για όλους.. Η πίστη του στον θεό τον στήριξε σε δύσκολες στιγμές .Ο ίδιος μάλιστα λέει πως στηρίχθηκε στην εικόνα του Αγίου Νικολάου στην διάρκεια του πολέμου, εκπροσωπώντας την σύγχρονη εικόνα της Σερβίας στο διεθνές στερέωμα με την ευλάβεια και την θρησκευτικότητά της σε μια Ευρώπη που αποχριστιανοποιείται συνεχώς ,αφού το αίτημα για ανεξιθρησκία γίνεται ολοένα και εντονότερο λόγω του μεταναστευτικού ρεύματος. Ο πυρήνας του έργου του είναι καθαρά ουμανιστικός και διδακτικός για τους κυβερνώντες των κρατών. Ο πόλεμος είναι άσχημο πράγμα και δεν πρέπει να τον βιώνει ουδείς.. Η πρωτοτυπία του Τσιβόπουλου έγκειται στο γεγονός ότι σε μια άλλη αίθουσα δύο ηθοποιοί υποδύονται τους αληθινούς πρωταγωνιστές. Στην συγκεκριμένη περίπτωση η αναπαράσταση και η μίμηση μιας πραγματικότητας που γίνεται έργο τέχνης ακολουθεί την δεύτερη για να γίνει και εκείνη τέχνη[η τέχνη ως μίμηση της τέχνης.].Οι ηθοποιοί προσπαθούν να βιώσουν την πραγματικότητα ως έχει και να την αναπαράγουν φιλτράροντάς την στον δικό τους ψυχισμό .Ο Τσιβόπουλος ποιητικότερος από ποτέ δίνει την βαθειά και ευαίσθητη πλευρά των πραγμάτων στον επισκέπτη, για να αποκτήσει την ενσυναίσθηση που απαιτείται και όχι για να ερμηνεύσει αλλά για να βιώσει και εκείνος την ίδια πραγματικότητα με τον δρώντα ήρωα. Ο Πάνος Κοκκινιάς [4-7-1965]με τα έργα του " Κατσαρίδα" και"Evening sun" [ψηφιακή χρωμογενής εκτύπωση σε χαρτί φουτζικόλορ]δημιουργεί ένα κλίμα αντίθεσης μεταξύ φωτός και τεχνητού φωτός ,δύο έννοιες με τις οποίες παίζει ως καλλιτέχνης. Από την μια πλευρά που πιθανώς διαδραματίζεται σε ένα αστικό διαμέρισμα βράδυ θέρους ,αφού πέφτει το ηλεκτρικό φως[τεχνητό] σε μια κατσαρίδα νεκρή με τα πόδια προς τα άνω, έχουμε σαφώς μια σκηνή παρακμής.. Από την άλλη δύο γυναίκες μια φωτεινή ημέρα σ'ένα υπερσύγχρονο κτήριο κοιτάζουν τον ήλιο [φυσικό φως]και διαφαίνονται οι αντανάκλασεις των εαυτών τους. Η εικόνα της ζωής των δύο γυναικών έρχεται σε αντίθεση με την εικόνα της σήψης και του θανάτου της κανθαρίδος.. Η Αικατερίνη Χρηστίδη σε μια σειρά 15 έργων [2007]παρουσιάζει ανθρώπινα πρόσωπα δίχως περιεχόμενα που λειτουργούν ως σώμα. Άλλοτε θυμίζουν παράσιτα τηλεοράσεων και μάσκες Αποκριών στην Βενετία. Μαχαίρια στο μέτωπο, μάτια γυαλιά, κεφάλια αγγεία, μαλλιά κέρατα δημιουργούν ένα απόκοσμο και παράλογο κλίμα. Τα αγγεία πότε είναι γεμάτα και πότε άδεια[όπως και τα ανθρώπινα μυαλά] και ο θεατής δεν είναι σε θέση να διαπιστώσει ποια από τις δύο περιπτώσεις ισχύει. Τα μαλλιά λέγεται πως είναι η δύναμη του ανθρώπου .Όταν μεταμορφώνονται σε κέρατα αντλούν την δύναμή τους από το κακό ή γίνονται κεραιές για επαφή με άλλους κόσμους .Το μαχαίρι στο μέτωπο σημαίνει λανθάνουσα διαίσθηση ή έλλειψη αυτής.. Τα μάτια από γυαλί εκπροσωπούν την αντικειμενική και σταθμισμένη κρίση των πραγμάτων. Ο Άγγελος Πλέσσας [1974] στο εξαγωνικό του κτήριο που το ονομάζει "Ίδρυμα Άγγελος Πλέσσας "[σκηνή, έπιπλα, εκτυπώσεις σε χαρτί, διαστάσεις μεταβλητές] θυμίζει εντόνως αίθριο εξοχικής έπαυλης των βορείων προαστείων. Ο καλλιτέχνης καλεί τον θεατή να γίνει φίλος του ιδρύματος και να επισκεφθεί την ιστοσελίδα του .[www.myspace.com/the angelofoundation] Επιβλητικός ο θρόνος του εν απουσία καλλιτέχνη αν και το κτήριο θυμίζει σκηνή εκστρατείας μεσαιωνικού τύπου .Το ίδρυμα του Πλέσσα είναι ένα κοινωφελές ίδρυμα που δραστηριοποιείται σε πολιτιστικά και κοινωνικά θέματα όπως ο πολιτισμός και το διαδίκτυο. Τα λογότυπα που έχει απευθύνονται σε όλους τους ανθρώπους ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας ή κοινωνικής θέσης .Έτσι ο επισκέπτης από δέκτης μπορεί να γίνει και πομπός .Ο καλλιτέχνης γίνεται αποδέκτης παραπόνων σε ζητήματα βίας ή λογοκρισίας. Το ίδρυμά του είναι ένας πολυχώρος ιδεών και πληροφοριών. Τώρα βέβαια κατά πόσον ένα ίδρυμα όπως είναι το Ωνάσειο ή το Νιάρχος που είναι και αυτά κοινωφελή μπορούν να θεωρηθούν και αυτά έργα τέχνης ,είναι ένα ερώτημα που πρέπει να απασχολήσει τους τεχνοκριτικούς του σήμερα αποφεύγοντας δογματισμούς και προκαταλήψεις. Ο Μάκης Φάρος στο έργο του

" Suspect devise" με 80 ακουστικά και 9 ενισχυτές δημιουργεί στους θεατές ένα αίσθημα ασφυξίας και φόβου, από τους ήχους των χτυπημάτων και των κραυγών .Η αδυναμία των επισκεπτών να ακουμπήσουν τ' ακουστικά δημιουργεί την αίσθηση ότι οι φωνές αυτές προέρχονται από τον ουρανό και είναι τόσο δυνατές που δεν χρειάζονται αυτά για να γίνουν αισθητά..

Ο Ανδρέας Αγγελιδάκης [1968] συνδέει την ψηφιακή πραγματικότητα με την εικονική στην εγκατάστασή του " Sandbox" [2007][τρισεδιάστατες εκτυπώσεις, βάθρα, δύο βιντεοπροβολές]Τα κτήριά του τα διέπει μια κλασική διακοσμητικότητα που συνδυάζεται αρμονικά με τις νέες τεχνολογίες, οι οποίες κεντρίζουν το μάτι των θεατών αλλά αφαιρούν κάτι από την συναισθηματικότητα των ανθρώπων που εισάγονται σε εικονικά παιχνίδια ψυχρής ψηφιακής πραγματικότητας , για να εξασκήσουν περισσότερο το νου τους και λιγότερο την καρδιά τους,, ενώπιον ενός τεράστιου δένδρου και δαρβινικών θεωριών.

Ο Κώστας Βελώνης [1968]στο έργο του "Day is done. Nothing is going to harm me" [2005] αποδίδει στην καθημερινότητα σκοτεινές διαστάσεις , αφού ένας διάβολος βρίσκεται σε σύση δηλαδή σε παντοδυναμία καλύπτοντας έναν ήλιο με ακτίνες μαύρες τουτέστιν την απατηλή ή την ζοφερή αλήθεια των πραγμάτων, ενώ ένας κίτρινος φωτεινός ήλιος καλύπτει τις κατασκευές με τις ακτίνες του επισκιάζοντας την ύλη και την κοσμικότητα με την δύναμη, την λαμπρότητα και την αλήθεια του.